

— ik meen ook in de ogen van het kabinet — constructieve voorstellen en analyses, vanuit de milieubeweging en maatschappelijke groepen er omheen, zo maar te laten liggen. Ik denk hierbij aan het recente verhaal "niet minder maar meer", dat door zo veel verschillende instellingen en organisaties, ook van werkgevers, werd onderschreven. Ik denk tevens aan het recente rapport "Investeringen in het milieu" van het Landelijk Milieuoverleg en het FNV. Ik voeg daar het eerder genoemde rapport voor een natuurinvesteringsregeling in de landbouw, aan toe. Het milieu zou in de toekomst meer gebaat zijn bij meer werkelijke aandacht voor dat soort rapporten en bij meer aandacht voor het samengaan van milieu en werkgelegenheid, milieu en technologie en milieu en economie, dan bij een korte-termijnpolitiek, waarbij juist de levende takken worden afgehakt. Er wordt aan de verkeerde kant gesneden.

Voorzitter! Bij de algemene beschouwingen van verleden maand in deze Kamer, werden door de meeste partijen veel woorden gewijd aan de ernst van de huidige milieuvervuiling en de noodzaak, daar met grote kracht iets aan te gaan doen. Ik meen dat er maar één logische en geloofwaardige stap kan worden gedaan in het licht van die woorden en dat is het afwijzen van het wetsvoorstel op stuk nr. 20295, dat snel nog even door deze Kamer geduwd moet worden en dat het afschaffen van de milieu- en de energietoeslag regelt.

De **Voorzitter**: Het woord is nu aan de heer Braakman, die zijn maiden-speech zal houden. Ik wens hem daarmee van harte geluk.

□

De heer **Braakman** (VVD): Dank u zeer, mijnheer de Voorzitter! Iemand die nog slechts een beperkt aantal maanden deel uitmaakt van deze Kamer en aan wie voor het eerst de eer te beurt valt, u van deze plaats te mogen toespreken, heeft aan het nodige moeten wennen. Ongetwijfeld is de problematiek van deze gewinning gering, vergeleken bij die van ondernemers die, wanneer wij heden met de voorliggende wetsontwerpen instemmen, geacht worden gewend te zijn aan het rechtvaardige, maar strenge Europese beginsel ten aanzien van het milieu, dat de

vervuiler betaalt. Wat dat betreft zullen zij over tien dagen op eigen benen moeten staan, zonder een steun in de rug in de vorm van een stimulerende milieutoeslag.

Terugkomend op mijn eigen gewenning, wil ik mij veroorloven, mijn verwondering uit te spreken. Op 16 november in een uitgebreide commissievergadering, op 19 november in een plenaire zitting en op 15 december eveneens plenair, is uitvoerig over belangrijke onderdelen van het voorliggende wetsontwerp gesproken door die zeer geachte afgevaardigden der Staten-Generaal die hier, naar ik inmiddels heb geleerd, collectief worden aangeduid als de "overzijde", dan wel de "overkant". Schril steekt hierbij de schroom af waarmee leden van deze Kamer, die ik tot mijn verbazing nog niet gezamenlijk heb horen aanduiden als deze zijde of deze kant, zich heden, door tijdgebrek gedwongen, hebben aangemeld om het woord te voeren over deze belangrijke zaken in termijnen van 10 à 20 minuten en dat nog zonder gelegenheid te hebben gehad voor een voorafgaande inbreng. Naar mijn bescheiden mening deugt deze planning van de samenwerking tussen beide kanten van geen kanten. Of anders gezegd: raakt kant noch wal.

Mijnheer de Voorzitter! De memorie van toelichting volgend van wetsontwerp op stuk nr. 20295, komt allereerst aan de orde de temporisering waarbij de investeringsbijdrage in twee termijnen wordt verrekend. De hoogte van de basispremie blijft ongewijzigd. Uiteraard zou uit een zeer eenvoudige actuariële berekening de contante waarde van de twee termijnen kunnen worden afgeleid en de basispremie dienovereenkomstig kunnen worden verlaagd. Voor de ontvanger zou dit financieel gezien dezelfde uitkomst betekenen, maar om twee redenen verdient de voorgestelde termijnregeling naar de mening van de fractie van de VVD de voorkeur.

In de eerste plaats heeft het genoemde alternatief voor de overheid in het geheel niet hetzelfde budgettaire kasvoordeel. Dat zou slechts kunnen worden bereikt door een zeer substantiële verlaging van de basispremie. Het is immers duidelijk — en de minister vindt er ook geen doekjes om — dat het gehele wetsontwerp uit de opportuniteit van noodzakelijke budgettaire

beperkingen is geboren en dat de gewenste uitkomst de basis is voor de samenhangende voorstellen. Anders gezegd: het schuiven — geheel naar de geest van deze tijd — het verschuiven of het uitschuiven van de helft van de bijdrage naar volgend jaar, is een onvermijdelijke bijdrage aan de belangrijkste beleidsdoelen van dit kabinet, omdat de bij bezuinigingen door velen zo energiek bedreven kunst van afschuiven ook in dit geval onterecht zou zijn, hoe groot de betekenis van investeringsbevordering ook is.

Een tweede reden waarom deze verschuiving volgens de fractie van de VVD moet worden verkozen boven verlaging van de basispremie is de overtuiging dat er op dit moment hoegenaamd geen wijziging moet worden aangebracht in het percentage van de basispremie. Ik kom daar nog op terug.

Het uitsluiten van vergunningen, ontheffingen, concessies en andere dispensaties van publiekrechtelijke aard ontmoet bij mijn fractie geen bezwaren. Weliswaar leidt dit slechts tot een bescheiden voordeel in 1988 en in 1989, maar wij kunnen ons voorstellen dat er sprake is van een slechts geringe waarde als economische bijdrage aan de productiecapaciteit. Toch zou ik het op prijs stellen als de minister enige significante voorbeelden kon noemen van gevallen waarvoor thans wel een WIR-bijdrage wordt ontvangen en van gevallen waarvoor dat in de nieuwe situatie niet meer gebeurt.

Komend tot het meest omstreden deel van het wetsontwerp is het duidelijk, dat de bewindsman een keuze heeft gemaakt tussen twee varianten. Enerzijds gaat het daarbij om het vervallen van milieu- en energietoeslag per 1 januari a.s. en een ongewijzigde basispremie. Anderzijds gaat het daarbij om voortzetting van genoemde toeslagen voor nog enige jaren, gepaard aan een budgettaire daarmee overeenkomende verlaging van de basispremie. Dat de fractie van de VVD de minister in zijn gemaakte keuze volgt, wil geenszins zeggen dat het belang van de milieu- en energietoeslag niet als groot wordt erkend. Integendeel, wij zouden er verre de voorkeur aan geven indien milieutoeslag, energietoeslag en basispremie onaangetast konden blijven. Tegen het wetsontwerp stemmen, nu op grond van noodzakelijke bezuinigingen ongewijzigde

voortzetting onmogelijk is, zou echter onverantwoord en onbetaalbaar zijn.

De minister heeft de alternatieve variant op verzoek van de overkant voorgelegd aan de sociale partners. Deze bleken het echter, met uitzondering van het CNV, slechts eens over de datum van hun antwoord. Wij waarderen het dat de minister nog een nadere uitleg heeft gegeven over zijn standpunt aan de werkgeversorganisaties, omdat in hun antwoord mogelijk een misverstand school. Voor de fractie van de VVD gaat het erom, dat zij juist nu grote betekenis toekent aan het investeringsklimaat in algemene zin. Zelfs een geringe verlaging van de basispremie zou — en mogelijk terecht — twijfel kunnen doen rijzen aan de ernst van de overtuiging van de overheid, dat de groei van de marktsector de belangrijkste mogelijkheid is om de zo zeer gewenste beleidsdoelen te bereiken. De psychologisch nadelige betekenis van onzekerheid ten aanzien van mogelijke toekomstige bedreigingen van het ondernemingsklimaat valt niet te onderschatten. Juist in de huidige financieel onzekere periode kan een als een negatief signaal opgevatte indicatie leiden tot extra voorzichtigheid en een dienovereenkomstige ongewenste terughoudendheid in investeringsprogramma's. Ook indien in een later stadium aan ingrepen in de basispremie niet zou kunnen worden ontkomen, zal dat moeten gebeuren in een complex van maatregelen waarbij de vrijkomende middelen aan het bedrijfsleven ten goede komen. Wij zouden graag nog eens van de bewindsman willen horen of hij deze opvatting deelt.

De duidelijke beleidskeuze voor een ongewijzigde basispremie maakt het vervallen van milieutoeslag en energietoeslag budgettair onvermijdelijk en daarom voor de fractie van de VVD acceptabel. De opportuniteit van de gewenste uitkomst is met name bij de milieutoeslag overigens wel zeer duidelijk zichtbaar, nu binnen één jaar een verlenging met nul, drie en een jaar aan de orde is geweest. Het vooruitzien, dat zo essentieel is voor regeren, kon hier niet verder reiken dan één begrotingsoverleg. Wij waarderen het dat 30 miljoen aan de begroting van VROM voor 1989 en 1990 wordt toegevoegd, waardoor, tesamen met andere middelen van deze begroting, 60 miljoen kan worden gebruikt voor selectieve milieu-investeringen. Toch

zouden wij het zeer op prijs stellen wanneer de bewindslieden zouden proberen aan deze tijdelijke extra middelen een langere-termijnkarakter te geven met het oog op de grote betekenis van milieu-investeringen in de agrarische sector. Zou hierover iets kunnen worden gezegd?

Over de energietoeslag zal ik kort zijn. Wij hechten grote betekenis aan energiebesparende investeringen. Een optimistische kijk op deze problemen, vanuit de huidige lage olieprijsen, achten wij gevaarlijk en kortzichtig. Om redenen, die ik reeds eerder uiteengezet heb, moeten wij ons thans echter wel neerleggen bij het vervallen van deze toeslag.

Uit het voorgaande zal duidelijk zijn dat de fractie van de VVD haar stem aan deze wetsvoorstellen zal geven.

□

Mevrouw **Tiesinga-Autsema** (D66): Mijnheer de Voorzitter! Bij hoge uitzondering zal ik voor mijn fractie over een onderwerp uit de portefeuille van deze minister en staatssecretaris het woord voeren. Een en ander is ontsproten aan de grote samenhang van deze wetsvoorstellen met het wel en wee van het milieu, een onderwerp dat ik in onze fractie tot mijn taak mag rekenen.

Allereerst wil ik de heer Braakman van harte feliciteren met zijn maidenspeech. Als laatste spreker ben ik in de gelegenheid dat na de voorzitter als eerste spreker te mogen doen.

De kwestie is vrij overzichtelijk en uitvoerig behandeld aan de overzijde, daarom zal mijn interventie kort zijn. Er is hier en aan de overzijde al veel gezegd en wij hebben vandaag nog veel te doen. Ik spreek nu mede namens de fractie van de PPR.

Uit de voorgeschiedenis heb ik begrepen dat het wetsvoorstel van de regering indertijd bedoelde de milieutoeslag WIR met drie jaar te verlengen, vanaf 1 januari 1987 tot 1 januari 1990. Op zich was dat al een raadselachtige zaak, want de Europese Commissie stond inmiddels een voortdoring van de regeling tot 1 januari 1993 toe. Door alle fracties in de Tweede Kamer is dan ook gevraagd waarom de regering die toeslag niet tot 1 januari 1993 liet lopen. Dat zou logisch zijn geweest. Immers, als de milieutoeslag WIR in Nederland slechts tot 1 januari 1990 geldt, heeft Nederland een concurrentienadeel. Bovendien stelde de

goedkeuring om de milieutoeslag überhaupt door te laten lopen op een evaluatie van de regering zelf. Daarbij was gebleken dat de milieutoeslag goed had gefunctioneerd met name bij de proces-geïntegreerde voorzieningen, de schone processen. Uit de gehele ontwikkeling van deze milieutoeslag blijkt dat dat wat begonnen is als een tegemoetkoming aan die bedrijven voor een al te snelle confrontatie met de opgelegde verplichtingen voortvloeiend uit het principe "de vervuiler betaalt", zich heeft ontwikkeld tot een tegemoetkoming bij investeringen in milieuvriendelijke duurere varianten van bestaande technieken. Dit is een zowel voor het milieu als voor het bedrijfsleven gunstige ontwikkeling. En op de gunstige gevolgen van deze ontwikkeling wilde de regering dus drie jaar inboeten, althans in vergelijking met andere Europese landen. Ik heb begrepen, dat de regering daar toch wel een beetje moeilijk mee zat. Zo'n gunstige evaluatie en nog wel op eigen verzoek, was niet zo maar weg te poetsen. Maar de regering had een geluk bij een ongeluk. In de afgelopen zomer bleek het financieringsstekort groter dan verwacht. Daarop, en in het verlengde daarvan, kwam de regering met een nota van wijzigingen op eerder genoemd wetsvoorstel, waarin het parlement werd voorgesteld om de WIR-milieutoeslag per 1 januari aanstaande geheel te beëindigen, een pure bezuiniging. Mijn collega's van D66 in de Tweede Kamer hebben dit van meet af aan afgewezen, en terecht naar mijn mening. Voor bezuinigingen op zich zelf was er wel een andere mogelijkheid geweest, te weten door de WIR-basispremie te verlagen. Deze is immers minder effectief en bovendien ongericht. Daarbij komt nog — en dit ter zijde, maar ik wil het niet onvermeld laten — dat de regering in dezelfde ronde besloot om de WIR-energietoeslag — onderdeel van een pakket, waarin ook alle isolatiesubsidies zaten — te schrappen. Het siert de regering, dat toen is gezocht naar compensatie van de WIR-milieutoeslag, al zijn wij niet gecharmeerd van het resultaat. Besloten werd op de begroting van VROM enkele jaren f 60 mln. te besteden aan schone technologie. Voor het milieu is dit op zijn minst toch een halve sigaar uit eigen doos, om over de minister van VROM nog maar te zwijgen. Van die f 60 mln. komt